

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

Semineces nox vna leuat. Redeunte diei
Luce, cruenta dies libamina ferre iubentur.
Nolunt, nolentes desleatunt colla, minaci
Truncantur gladio, corpus mortale repellunt,
Mercedem sumunt æternam. Taliter ambo
Septembris primo, cum sole ruente, ruerunt,
Victuri cum Rege Deo, cum sole perenni.

Tunc Marcus præsul venerabilis vrbis Ecanæ,
Cum clero veniens, sanctorum corpora noctu
Detulit, & precij fundens opobalsama magni,
Atque peregrino peregrinis rebus odori
Permixtis studio, solennibus & celebratis
Exequijs, eadem veluti res tanta petebat,
Mœnibus in proprijs summo tumulauit honore.

Capite ple-
ctuntur.

Honorificè
sepeliuntur.

VITA S. IVSTI LVGDVNENSIS EPISCOPI,
VT HABETVR IN ANTIQVIS MS. EXEMPLARI-
bus, quibus vetustissima Martyrologia adstipulantur.
Stylum hincindè modicè elinamimus.

VITAM beati Iusti Lugdunensis Episcopi cogimur adiu- Septembris 2.
rati vel breuiter exponere: qui Lugdunensis quondam
vrbs sacerdos, nunc eius apud Christum patronus est. Cuius
cum mecum reputo inexpugnabilem in operibus
fidem, præcipuum in victu rigorem & parsimoniam, diu-
turnam in solitudine habitationem, eò sanè adducor, vt
incunctanter affirmare non dubitem, eum, licet pro Chri-
sto martyrium non obièrit, tamen complèssè martyrium.

Non enim martyrium perficit sola sanguinis effusio, nec
sola confert fidei palmam illa exustio flammaram, aut fu- Martyrium
obicit mul-
tis modis,
& præferim
reite Grego-
rio per pati-
entiam.
nesta manus carnificum: nec occasu duntaxat & inter-
necone, sed contemptu quoque corporis venit ad coronam: & (quod citra vllam
beatorum martyrum, qui in persecutionibus sunt defuncti, iniuriam dictum volu-
mus) carnem afflixisse, de mundo triumphasse, diabolum proteruisse, martyrium est.
Vt enim hæc ipsa rerum comparatione altrinsecus inter se conferamus, martyr vin-
cit subitum tortoris ignem: beatissimus Iustus edomuit flammam quotidianam. Mar-
tyr breuem suscipit cum persecutore conflictum: beatus Iustus longum habuit ad-
uersus vitia carnis certamen. Martyr in strenua & virili colluctatione, Iustus in dia-
bolica infestatione conseruauit patientiam. Martyr pro Christo patitur, quia pati
desiderat: voluit verò etiam beatus Iustus pati. Martyr abnegans idola, verum Deum
confiteretur: Iustus vt præclariùs Christum confiteretur, seipsum abnegauit sibi. Po-
stremò, martyris certamen omne, mors illata consummat: beati verò Iusti auctum
est certamen, dum mors negatur. Audi Apostolum dicentem: Mihi mundus cruci- Galat. 6.
fixus est, & ego mundo.

Ac primùm quidem, vt de nomine beati antistitis pauca dicamus, vsitatum est in
sacris literis, vt ipsa nominum impositio siue enunciatio, quædam sit annunciatio
futurorum. Ità ergò & Iusti nostri subsequenti vitæ gratiam iam inde ab incunabulis
impositum nomen expressit, dum instinctu diuino præ se ferens id, quod futurum
erat, proprium accipit vocabulum à testimonio meritorum. Vnde etiam factum ar- Viator mi-
nister & di-
scipulus S.
Iusti.
bitror, vt ille sanctus adolescens, tam virtutis, quam itineris eius particeps futurus,
nomen Viatoris acciperet. Porro Iustus, Viennensis primùm Diaconus, postea ve- S. Iust' Epi-
scopus Lug-
dunensis.
rò Lugdunensis ecclesiæ antistes consecratus est. Quam ille ecclesiam tanta purita-
te, integritate, modestia, pietate, patientia per multos rexit annos, tanta quoque
pauperum cura, tanta diuinorum mandatorum obseruatione, vt etiam magnificos
& præstantes Domini sacerdotes omni virtutum gratia anteiret.

Sed cum ità intentus functioni suæ & plebis profectui, illi ecclesiæ præsideret, ad
cunt

eum expellendum frementis diaboli exarsit inuidia. Nam cum in ea vrbe quidam subito mentis furore correptus, in publicum se proripiens, obuios ignarosque confodisset, ac pro atrocitate rei excitato tumultu, hinc atque inde premeretur ab infesta multitudine, eodem, quo in scelere usus erat, telo se defendens, in ecclesiam; non-nihil iam sibi restitutus, confugit: obferatisque sacratarum adium valuis, diu reuerentia loci insanientis populi furorem a se amouit. Sed cum seditio increfcens, iam etiam templo Domini ignes minaretur, beatus Iustus Episcopus, necessitate compulsus, accepta a quodam viro primario sacramenti fide, quod nihil homini illi periculi intentarent, sed tantisper duntaxat in custodia asseruarent, donec populo esset satisfactum, reum extra ecclesiam claustra dimisit. Eum vero turba, qua in tumultu nihil alicuius pensi habet, pedibus colligatum trahens, ultimo mortis supplicio affecit.

Peccatum
alieni sibi
adcribit.

Prou. 18.

Psal. 10.

Tum ille vir Dei, sanctitate memorabilis, admissum facinus adscribit sibi, alienum crimen sibi imputat, tam seuerus vltor culpa, vt putabat, sua, quam pius dissimulato alienae. Cum enim fraus saeuientis diaboli, suo sceleri populi furentis administram manum adhibuisset, totum illud facinus beatissimus antistes in se retorfit, omnes alios absoluens, sibi vni non ignoscens. Sed quid mirum, si iustus in primordio sermonis, accusator est sui? O quam venerabilis est sanctitatis & pietatis confessio. Cum impudentia in alios soleat culpam conferre suam, hic vir beatus alienum crimen ceti proprium confitetur. Peccauit incondita plebs, & quidem Satanæ in finctu peccauit: Iustus autem quid fecit? Confidebat ille in Domino, & dicebatur animae eius, Transmigra in montem sicut passer. Tetenderat antiquus ille peccator arcum nequitiae suae, vt sagittaret in occultis immaculatum arte calliditatis suae: sed quia manus Domini auxiliabatur ei, nihil profecit inimicus in eo.

Vir sanctus
clam deserit
episcopatum,
& fugit in
Aegyptum.

Psal. 64.

3 Reg. 19.

3 Reg. 17.

Nam Iustus ille, qui fuerat magnus sacerdotio, factus est maior voluntario exilio. Officio enim sacerdotali se statuit abdicare, & loca peregrina animo latitandi expectere. Reuersus igitur ex quadam Italia Synodo, ad quam fuerat euocatus, quod vix sine lachrymis commemorari potest, non Lugdunum venit, ne totius plebis amore obstrictus, liberam non haberet discedendi facultatem: sed apud Torrontem residens, si qui amici ad valedicendum ipsi eò excurrere vellent, sustinuit. Multis vero lachrymantium turbis eò accurrentibus, veritus ne multitudine oppressus retineretur, clam solus & praeter omnem expectationem recessit: nec quisquam ei se adiunxit comitem, praeter vnum Viatorem, cuius supra mentio facta est, egregiae sane indolis puerum, qui tum in ecclesia Lectoris munere fungebatur. Is solus, inquam, beatissimi senis latere cupientis vestigijs inhæsit, & iam Arelate & Massiliae agenti, nauemque conscendere volenti non sine admiratione se ei obtulit. Illo ergo in peregrinationis solatium recepto, eremum sitiens, in Aegyptum nauigauit, soli ac vni illi adhaerens, qui est spes omnium finium terrae, & in mari longe. Et cum a facie furoris satanici instar Eliae, Jezabelis minas fugientis, se subducere vellet, in deserta secessit, Aegyptijs illi alimoniam suppeditantibus: immo, vt planius dicam, coruis illi, vt Eliae escas ministrantibus. Quoties enim per manus peccatorum sanctis victus affertur, toties suos Dominus coruorum opera pascit, quorum sane atrum colorem iniqui non immerito a suis vitijs induunt.

Agnoscitur
a monachis

Precib* de-
pascit reli-
ctas oues.

Postquam autem Episcopus, & nomine & meritis Iustus, eò peruénit, inter sanctos illos eremitas degens, diu se celauit, vt tum nomine, tum dignitate suppressa, summe humilitatis opus exercere posset, non iam clericis duntaxat, sed etiam monachis & laicis se inferiorem exhibens. Cumque non breui tempore ita tectus latuisset, accidit aliquando, vt in praecipuo monachorum sanctorum conuentu a quodam fratre, qui ex hac prouincia eò tum peregrinus aduenerat, agnosceretur: isque ad eius genua prouolutus, cunctis stupentibus, & quid id rei esset sciscitantibus, sanctum Episcopum Iustum, illum esse confiteretur. Quod ubi cognitum est ab illis, omnes tanta humilitatis virum admirantes, culpantesque ignorantiae suae temeritatem, quod pontifici sese quanuis nescij prapouissent, superiorem erga illum negligentiam recenti honoris exhibitione compensarunt. Horum itaque vita particeps Iustus noxter, noctes atque dies precibus & ieiunijs transigens, in conspectu Domini perpetuus erat pro suis Lugdunensibus deprecator. Nam tametsi corpore ab illis aberat, at precibus aderat: neque illos reliquisse censendus est, ad quos suas preces referebat. Expetierat lachrymis opportuna loca, vt soli Deo vacans, qua pro illis pereret, efficacius impetraret.

Eo autem tempore, quo sanctus Episcopus in eremo morabatur, sanctus Antiochus, tunc presbyter Lugdunensis, pio incitatus officio, ad visendum præfulem suum peregrè proficisci deliberabat, vir sanè vitæ seueritate præcipuus, & qui non immeritò postea in ea sede beato Iusto successerit. Cùm igitur tanti præfulis desiderio terras ac maria transmitteret, beatus Iustus aduentum eius ad eò prænucciassè fertur, ut etiam, quibus diebus quæ loca adiret, exprimeret, ita dicens: Charissimus Antiochus noster hodiè illic moratur. Immo verò illum ipsum diem, quo venturus esset ad eum, indicauit. Porro cùm annis aliquot in eremo Angelis proximam egisset vitam, & tantorum laborum dignus adesset finis, regna calorù scandenti, & in extremis agenti, flens & animo consternatus dixit Viator: Cui me domine relinquis? Beatus Iustus respondit: Nè turberis fili, tanquàm solatio destitutus. non ita diu post tu me sequeris. Quam eius prædictionem, à diuina reuelatione manantem, veram fuisse sanctissimi iuuenis obitus declarauit.

Anriochus Iusti successer.

S. Iusti obitus. Itemque Viatoris.

Hoc sanè loco silentio premere nolim Lugdunensium ciuium erga sanctissimum antistitem suum, studium & amorem, ut qui ob absportandum sacrum eius corpusculum in Aegyptum vsque profecti sint, atque illic penè inaccessibleis præardoribus scrutati solitudines, ab ipso solis occasu in Orienti vicina loca profecti, totum ferè orbem pietatis suæ testem effecere: quantumq; se abdiderat atque remouerat verecundissimi senis fuga, tantùm se illorum præclara studia intenderunt eius reducendi causa. Nouerant illum eius fugæ cupidum fuisse, nec quòd ipsos deseruisset, ei imputare uoluerunt. Neque enim discesserat ab eis aliquo illorum contemptu, sed compunctiōe animi, ob eam, quam supra diximus, culpam suscepta. Et certè ostenderunt Lugdunenses se tam præclaro non indignos antistite, cùm gratiæ eius magnitudinem officij gloria æquipararunt: cùm egregij sacerdotis & sancti senis ossa reuerenda fidelissima plebs à longinquis regionibus cum multa alacritate & religione reduxit, & cum lachrymis præ gaudio fuis ea exceperunt: dederuntq; operam, ut qui spiritu cum ipsis erat, esset & corpore, in honorè Domini nostri Iesu Christi: cui est potestas & gloria cum patre & spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Nota studium Lugdunensium erga eius sacrum corpus.

Trasfertur eius corpus Lugdunum

MARTYRIUM SANCTORVM ANICETI COMITIS, ET PHOTINI FRATRIS EIVS

cum socijs, ut habetur in antiquissimo

MS. codice.

VM Diocletianus in ciuitate Nicomedia coram multitudine populorum Christianis diuersa genera tormentorum minaretur, si idolis non sacrificaret: quidam Comes nomine Anicetus, vir optimus, moribus & nobilitate generis præclarus, hoc modo Imperatori respondit: Minæ tuæ, Imperator, quas aduersùs Christianos proponis, nulum nobis timorem faciunt, & omnia tormenta tua quali pro nihilo ducimus, nec ad cultum idolorum inclinamus. Quod audiens Diocletianus, & constantiam verborum suorum non ferens, iussit ei linguam præcidi, & postea neruis taurinis tam diu cædi, donè eius viscera nudarentur. Inter hæc tormenta martyr Christi vultum tranquillum portabat, & in conspectu populi Christum voce magna prædicabat. Tunc Imperator furore repletus, iussit eum in theatrum portari, & ad eum fortissimum leonem mitti, qui currens ad sanctum virum, guttas quas facies eius distillabat suis pedibus leniter extergebat. Tunc sanctus Anicetus exclamans, dixit: Gratias tibi ago Domine Iesu Christe, qui me à dentibus huius bestię liberasti: deprecor te, ut in reliquo certamine auxilium dextera tuæ mihi portigas, quò possim scuitiam tyranni vincere, & à te coronam accipere. Hac autem oratione fusa, terræ motus magnus factus est, in quo statua Herculis cecidit, & sanum ciuitatis corrueus, plurimam multitudinem occidit. Quod audiens Imperator, iussit eum decollari. Sed spiculator volens eum decollare, in terram corruit, & immobilis stetit. Videns hoc Diocletianus, dixit: Præparate rotam, & ignem substermentes, eum desuper alligate, ut velociter spiritum exhalet. Quo factò, sanctus Anicetus dixit: Domine

Septemb. 2. Scuit in Christianos Diocletianus Imperator.

Præcidiur lingua S. Aniceti, & is neruis uapular.

Obijcitur leoni, nec læditur.

Oratione statuâ Herculis & sanum ciuitatis euertit.

Ab igne &
liquifac-
to plumbo nō
læditur.

Domine Iesu Christe solue me de vinculo isto propter circumstantes, nè terroribus deficiant, sed confortati contra tyrānum, victoriæ coronam à te percipiant. Ad hanc orationem vincula destructa sunt, & ignis extinctus est. Post hæc iussit ollam plumbo repleri & igne succendi, & illuc sanctum Anicetum proijci. Quo facto, visus est Angelus cum martyre in ollam descendere, ad cuius aduentum frigida facta est.

Spiculator
interitus

Eodem tempore frater sancti Aniceti, nomine Photinus, cernens potentiam Christi circa fratrem suum, timore omni deposito & paratus pro Christi nomine pati, de turba, vt fratrem suum deoscularetur, cucurrit, & Imperatori dixit: Erubescere idolorum defensor, dii tui nihil sunt, paratus sum quoque ipse pugnam ingredi, vt simul victoriæ coronam cum fratre meo à Christo consequi merear. Audiens hæc tyrānus, dixit: Percutiat hie gladio. Spiculator autem cum festinaret, vt cum percuteret, conuertens in se gladium, genua sibi præscidit, & in terram corruens expirauit. Imperator dixit: Mittantur in carcerem, donèc excogitem qua morte eos perdam. Igitur post tres dies Diocletianus martyribus sibi præsentatis dixit: Nunc mihi consentite. Si enim mihi confereritis, honoribus & diuitijs vos ampliabo. Cui sancti res-

Varijs tor-
mentis cruci-
antur sancti
martyres.

sponderunt: Honores tui ac diuitiæ sint tibi in perditionem. Tunc furens iussit candelas ad eorū latera poni & postea lapidari. Adhuc impius sæuiens iussit eos ad equos indomitos ligari, & sic per diuersa loca trahi. Cumque traherentur, se inuicem confortabant. Dei autem potentia equi temperati sunt, pedes sanctorum soluti, & ad confusionem inimici quasi in carruco sancti portarentur Deum glorificabant. Post hæc iussit carnes eorum sale cōdiri & in custodiam mitti. Triennio autem expectato,

In thermis
ardentibus
nō læditur.

iussit publicas thermas per tres dies incendi, & illic sanctos mitti. Post dies verò duos custodes aperientes thermas, viderūt martyres sine vlla lesione ambulantes. Diocletiano venienti ad thermas sancti dixerunt: Nos in omni certamine victores sumus. Tu autem confusus, in Dei famulos pœnas excogita nouas. Tunc iussit magnum caminum fieri quo posset multam turbam Christianorum colligere. Quo præparato, Christiani multi cum vxoribus & pueris ad martyrium currentes, clamabant: Vnum Deum colimus, Christiani sumus. In caminum igitur æstuantem præcipitati, manus ad cælum leuantes, dixerunt: Gratias tibi agimus omnipotens Deus, qui nos per vni- genitum tum ad istud martyrium congregasti. Extende quæsumus manum tuam & suscipe animas nostras in æternam requiem, quam confessoribus præparasti. Et hæc dicentes, animas Domino tradiderunt. Passi sunt autem sancti martyres Anicetus & Photinus cum alijs multis quarto Nonas Septembris.

Camino
ignis expo-
siti Deo ani-
mas reddūt

VITA ET MARTYRIUM S. AIGVLPHI ABBA- TIS LIRINENSIS ET SOCIORVM EIVS. HABETVR IN

*MS., exemplaribus, sed F. Laur. Surius, mutato stylo, reddidit aliquanto
succinctius, adiectis ad marginem capitibus.*

Estque historia lectu digna.

PROLOGVS AVTHORIS.

Sacrarum
hitoriarū
vtilitas.

Inuestissimorum Christi militum præclara certamina, quibus è diabololo & mundo triumpharunt, literarum monumentis ad futurorum notitiam trāsmittere, nemo dubitat esse officij haud vulgaris. Talibus enim & rudimenta tyronum Christi, fideique initia roborantur: qui verò iam progressi sunt in pietatis studijs, spei fiducia animantur, & perfecti charitatis suauitate perfunduntur. His Christi athletæ, nè succumbant, quasi oleo quodam punguntur, & si sint delassati, ceu medicamento quodam pristinæ illorum instaurantur vires. Tum verò per hæc illecti & inuitati, sanctorum societati, quos iam tenet beatitudinis sinus, nobis adhuc præclusus, crebrò adiungimur & intersumus: quippè quos nobis charos efficiunt, non tam externa corporum lineamenta, quam ornamenta & prerogatiuæ meritorum. Ex horum collegio nos vnus Aigulphi vitam & agonem scripto comprehendimus, eius charitate nos impellente, cuius amore ille sic & vixit, & passus est. Erunt autem fortassis, qui nobis obijciant, nos hic ceu martyrem proponere & prædicare, quem tamen ob fidem Christi nemo iugularit: antiquitus fuisse martyres, hodiè non itè. Sed de his nō debet idem esse iudicium, quod de vinis, quæ quo sunt
intra-